

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY

Poslanecká sněmovna

2011

VI. volební období

255

Návrh

poslanců Hany Orgoníkové, Ivana Ohlídala, Jana Látky a dalších

na vydání

zákona,

**kterým se mění zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo
ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve
školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších
předpisů**

ZÁKON

ze dne 2011

kterým se mění zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Změna zákona o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů

V § 18 zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění zákona č. 563/2004 Sb., zákona č. 383/2005 Sb. a zákona č. 189/2008 Sb., odstavce 3 a 4 znějí:

„(3) Psychická způsobilost se zjišťuje psychologickým vyšetřením. Psychická způsobilost se prokazuje posudkem o psychologickém vyšetření (dále jen „psychologický posudek“), který se pořizuje vždy před vznikem pracovněprávního vztahu k zařízení nebo středisku. Za trvání pracovněprávního vztahu k zařízení nebo středisku se psychologický posudek pořizuje pouze v případě, že vznikne důvodná pochybnost o tom, zda pedagogický pracovník splňuje podmínku psychické způsobilosti; v takovém případě ředitel zařízení nebo střediska nařídí pedagogickému pracovníkovi podstoupit psychologické vyšetření a k tomu stanoví přiměřenou lhůtu.

(4) Psychologický posudek je součástí osobního spisu pedagogického pracovníka^{8b)}.“

Čl. II

Přechodné ustanovení

Na psychologický posudek platný ke dni účinnosti tohoto zákona se nepoužije ustanovení § 18 odst. 4 zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění účinném do dne účinnosti tohoto zákona, pokud jde o dobu platnosti tohoto psychologického posudku.

Čl. III

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2012.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

Zhodnocení platného právního stavu

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, upravuje v § 18 podmínky zjišťování a prokazování psychické způsobilosti pedagogických pracovníků ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a ve školských zařízeních pro preventivně výchovnou péči, kterými jsou střediska výchovné péče.

Podle této úpravy, zavedené novelou zákona č. 109/2002 Sb. (zákonem č. 383/2005 Sb.) s účinností od 1. prosince 2005, může být pedagogickým pracovníkem v uvedených zařízeních či střediscích jen ten, kdo mimo jiné splňuje podmínku psychické způsobilosti. Ta se zjišťuje psychologickým vyšetřením a prokazuje se posudkem o tomto vyšetření (dále jen „psychologický posudek“), který je platný 7 let ode dne jeho vydání a je součástí osobního spisu pedagogického pracovníka.

Psychická způsobilost se prokazuje jednak obligatorně před vznikem pracovněprávního vztahu k zařízení nebo středisku, jednak i za trvání tohoto pracovněprávního vztahu. V posléze uvedeném případě se však prokazuje jen tehdy, pokud vznikne důvodná pochybnost o tom, zda pedagogický pracovník splňuje podmínku psychické způsobilosti (v takovém případě ředitel zařízení či střediska nařídí pedagogickému pracovníkovi podstoupit psychologické vyšetření a stanoví k tomu přiměřenou lhůtu), anebo se prokazuje periodicky poté, co psychologický posudek pozbude platnosti (tj. po uplynutí 7 let od jeho vydání, tj. od data jeho vyhotovení).

Hlavní principy navrhované právní úpravy

Navržená novela sleduje jediný cíl: zrušení časově omezené platnosti psychologického posudku. Z omezené časové platnosti psychologického posudku vyplývá totiž pro pedagogické pracovníky zaměstnané v uvedených zařízeních či střediscích zákonná povinnost pravidelného opakování psychologického vyšetření nejdéle jednou za 7 let. Toto opatření je však nadbytečné, diskriminační při výkonu této profese ve vztahu k výkonu obdobných profesí v rámci resortu školství i mimo něj, jakož i finančně neefektivní.

Neopodstatněnost a nadbytečnost omezení platnosti psychologického posudku dobou 7 let spočívá v tom, že pouze velmi zřídka dochází u dospělého člověka k tak závažným změnám osobnosti (jež mohou být způsobeny pouze na základě nemoci, traumat nebo závažných životních událostí), že v jejich důsledku pozbývá psychickou způsobilost k výkonu pedagogické profese. Přitom i v případě, pokud by v důsledku těchto výjimečných situací vyvstala důvodná pochybnost o psychické způsobilosti pedagogického pracovníka nadále zastávat tuto profesi, obsahuje platný zákon již zmíněnou pravomoc ředitele zařízení či střediska nařídít tomuto pracovníkovi podstoupení psychologického vyšetření k ověření jeho další způsobilosti k výkonu povolání a stanovit mu k tomuto vyšetření přiměřenou lhůtu. V žádné odborné literatuře ani není zmiňováno právě období sedmi let (ani jiné časové období), ve kterém by mělo dojít ke změnám osobnosti dospělého člověka. Struktura

osobnosti dospělého člověka, který již absolvoval psychologické vyšetření o psychické způsobilosti a u kterého nebyla shledána patologie, se již prakticky nemění, jelikož jde o relativně trvalé vlastnosti jeho osobnosti. Behaviorální projevy těchto případných změn jsou navíc v pracovním kolektivu velmi dobře pozorovatelnými.

Diskriminační povaha a nesystémovost požadavku provádění periodicky opakovaných psychologických vyšetření u těchto pedagogických pracovníků je patrná i ve srovnání s obdobnými profesemi, vyznačujícími se srovnatelnou pracovní charakteristikou, u nichž však tato zákonná podmínka stanovena není (např. ústavní péče poskytovaná dětem ve zdravotnických zařízeních, v domovech pro osoby vyžadující zdravotní péči v působnosti MPSV, v zařízeních pro okamžitou pomoc, výkon pěstounské péče apod.). Obdobné profesní charakteristikou se vyznačuje i dlouhodobě poskytovaná odborná péče ve speciálních školských zařízeních internátního typu.

Finanční náklady, které jsou nutné k získání psychologického posudku, který může vydat pouze akreditovaný psycholog (§ 18a zákona č. 109/2002 Sb.), se pohybují přibližně v rozmezí 25 – 30 % průměrné měsíční mzdy těchto pedagogických pracovníků a jsou pro ně tudíž významnou nákladovou položkou. Ta však není v jejich platu nijak následně zhodnocena (např. specifickým příplatkem, který by zohlednil náročnost a odpovědnost pedagogické práce s dětmi v ústavních podmínkách). Pokud mají některá zařízení či střediska možnost tyto náklady hradit pedagogickým pracovníkům ze svého zisku, jde vzhledem k plošné zákonné normě a povinnosti rovného přístupu ke všem pracovníkům o mimořádně zatěžující a neefektivně vynaloženou rozpočtovou položku těchto zařízení či středisek.

Soulad navrhované úpravy s ústavním pořádkem ČR a s mezinárodními smlouvami

Navrhovaná zákonná úprava je v souladu s ústavním pořádkem. Odpovídá zejména čl. 1 Listiny základních práv a svobod, podle něhož jsou si lidé rovni v právech, přičemž základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu jakéhokoli postavení jednotlivce (čl. 3 odst. 1 Listiny).

Návrh zákona respektuje čl. 26 odst. 2 Listiny, podle něhož zákon může stanovit podmínky a omezení pro výkon určitých povolání nebo činností. Novela vzhledem ke specifikům práce pedagogických pracovníků v uvedených zařízeních či střediscích proto zásadně neruší podmínku porizení psychologického posudku pro způsobilost k výkonu tohoto povolání. Ponechává ji však jen na případy před nástupem do tohoto zaměstnání a dále kdykoli v jeho průběhu z rozhodnutí ředitele zařízení či střediska, vyvstane-li důvodná pochybnost o tom, zda pedagogický pracovník splňuje podmínku psychické způsobilosti.

Návrh zákona není v rozporu s mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy ČR.

Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Návrh zákona nemá žádný vliv na zvýšení výdajů státního rozpočtu ani rozpočtů krajů a obcí. Působí naopak úspory ve výdajích těchto zařízení či středisek, pokud tato svým pedagogickým pracovníkům hradí psychologické posudky.

Zvláštní část

K čl. I

Z důvodů uvedených v obecné části se nahrazují ustanovení § 18 odst. 3 a 4 zákona č. 109/2002 Sb. novým zněním, které vypouští ustanovení týkající se časového omezení platnosti psychologického posudku dobou 7 let od jeho vydání.

Současně se legislativně zpřesňuje znění § 18 odst. 3 tak, aby bylo zřejmé, že psychická způsobilost se prokazuje právě psychologickým posudkem, který se pořizuje vždy před vznikem pracovněprávního vztahu k zařízení nebo středisku. Za trvání pracovněprávního vztahu k zařízení či středisku se bude posudek pořizovat – jako dosud – pouze v případě, že vznikne důvodná pochybnost o tom, zda pedagogický pracovník splňuje podmínku psychické způsobilosti; v takovém případě ředitel zařízení nebo střediska nařídí pedagogickému pracovníkovi podstoupit psychologické vyšetření a k tomu mu stanoví přiměřenou lhůtu.

K čl. II

Do zákona se z důvodu právní jistoty vkládá přechodné ustanovení, které se týká psychologických posudků vydaných před účinností navrženého zákona, které jsou platné i v den jeho účinnosti. Z ustanovení vyplývá, že ani pro tyto posudky se již neuplatní časové omezení jejich platnosti dobou 7 let od jejich vydání.

K čl. III

Účinnost zákona se vzhledem k legislativním lhůtám i k době platnosti dosavadních psychologických posudků navrhuje k 1. lednu 2012.

V Praze dne 10. února 2011

Hana Orgoníková v. r.

Ivan Ohlídál v. r.

Jan Látka v. r.

Václav Klučka v. r.

Václav Votava v. r.

Jiří Krátký v. r.

Miroslava Strnadlová v. r.

Jiří Petřů v. r.

Cyril Zapletal v. r.

Antonín Sed'a v. r.

Milada Emmerová v. r.

Roman Váňa v. r.

Jan Hamáček v. r.